

Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab

Medlemsblad

Årgang 19, nr. 4
November 2004

Schæffergårdskurset
20.-21. Januar 2005

Dreiländertreffen oktober
2004 blev holdt i HCC i
Hannover

Rapport fra EFSUMB møde
i Zagreb juni 2004

Hvad laver de dog, og
hvorfor? Se side 3-5

Indhold

Det nye medlemsblad	2
Formanden har ordet	3-5
WFUMB EFSUMB ASUM MASU osv	6-7
Og nu lidt om et frimærke...	8
Bestyrelsen	8
Opslagstavlen	9
Nyt fra EFSUMB	10
Kursusannoncer	11
Kursus og kongresoversigt	12-13
Læserbrev	14
Ph.d. afhandling Jonas Eiberg	15
Nyt fra Dreiländertreffen og Ultraschall in der Medizin	16-17
Billeder fra Basiskurset august 2004	18
Schæffergårdskurset 20.-21. Januar 2005	19-20

DUDS medlemsblad

Udgives af

Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab -
www.duds.dk

Udsendt til Dansk Ultralyddiagnostisk Selskabs medlemmer ca. 1. november 2004

Formand

Christian Nolsøe. formand@duds.dk

Næstformand

Lars Bolvig naestformand@duds.dk

Kasserer

Jens Hillingsø kasserer@duds.dk

Sekretær

Vibeke Dabelsteen sekr@duds.dk

Redaktør medlemsbladet / webmaster

Michael Bachmann Nielsen

medlemsblad@duds.dk

webmaster@duds.dk

Trykkeri Grafisk Data Center

Trykoplæg 800 eksemplarer

Dansk Ultralyddiagnostisk Selskab er medlem af European Federation of Societies in Ultrasound in Medicine and Biology, EFSUMB, som har ca 19.000 medlemmer (www.efsumb.org).

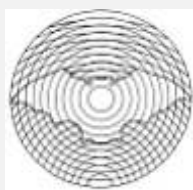
EFSUMB er medlem af World Federation for Ultrasound in Medicine and Biology (WFUMB) som har ca 50.000 medlemmer (www.wfumb.org)

Dansk Ultralyddiagnostisk Selskabs medlemsblad udkommer 4-5 gange om året, udsendes gratis til selskabets medlemmer.

DUDS kontingent 300 kr, som også inkluderer 6 numre årligt af European Journal of Ultrasound

Næste nummer af medlemsbladet udkommer ca 10. februar 2005: deadline 23. januar 2005

Meddelelser der ønskes optaget i bladet sendes til medlemsblad@duds.dk

Det nye medlemsblad

Så lykkedes det virkelig.

August nummeret var det første i det nye layout og trykt hos Grafisk Data Center. Vi har fået mange positive tilbagemeldinger på dette, tak for det. Husk at bladet også ligger i farveversion på hjemmesiden.

Medlemstallet stiger fortsat. Nu er vi omkring 700 i DUDS. Der har været problemer med vedligeholdelsen af medlemsdatabasen i starten af året, det har betydet at flere medlemmer ikke har modtaget medlemsbladene i foråret. Med udsendelsen af sidste medlemsblad (september) skulle problemerne være løst.

I dette medlemsblad ser vi på Australien, frimærker, WFUMB, Dreiländertreffen og andre spændende ting.

Michael Bachmann Nielsen

Deadline for næste
DUDS medlemsblad er

23. januar 2005

Materiale kan sendes til medlemsblad@duds.dk

DUDS's kurser vil i løbet af 2004 følge European Federation of Societies for Ultrasound in Medicine and Biology's "Minimum training requirements for the practice of medical ultrasound in Europe".

Disse kan hentes på hjemmesiden www.duds.dk (se under kurser).

For samtlige kurser kan det nu ses hvilket af EFSUMB's 3 niveauer det pågældende kursus svarer til

Formanden har ordet

Christian Nolsøe

Når disse ord skrives, har vi net op afholdt efterårsmødet på Roskilde Amtssygehus. Spændende og højaktuelt med fokus på ultralydkontrast, kompetente foredragsholdere, rigtig god mad og ikke mindst et stort og aktivt deltagerantal. Stor tak til Steen Karstrup for et flot og veltilrettelagt arrangement.

DUDS har gennem de sidste par år oplevet et sandt boom i antallet af medlemmer og er med sine cirka 700 medlemmer på nuværende tidspunkt det 14. største ud af Dansk Medicinsk Selskabs 99 selskaber. Dette har sin naturlige forklaring i det forhold at alle ikke-DUDS medlemmer, som deltager i et DUDS kursus tilbydes et års gratis medlemskab med abonnement på medlemsblad og European Journal of Ultrasound. Det er selvfølgelig vores fromme håb, at de fleste af de nye medlemmer bliver hængende. Begrundelsen for dette er, at bestyrelsen ønsker at engagere så mange ultralyd diagnostikere som muligt i selskabets aktiviteter for derved at kunne varetage interesserne for modaliteten ultralydsskanning i Danmark så bredt og repræsentativt, det lader sig gøre. Det at være stor er ikke i sig selv et mål for bestyrelsen. Vores mål er at udnytte selskabets størrelse til at få afgørende indflydelse på fagets udvikling både hvad angår den centrale styring og den praktiske anvendelse.

En af indikatorerne for et succesrigt selskab er et stort og varieret antal kurser med høj faglig kvalitet og mange deltagere. En anden indikator er at det samme gør sig gældende for selskabets officielle

møder. Det var derfor ekstra positivt at opleve den store opbakning omkring det netop afholdte efterårsmøde. Vi håber at fortsætte i samme spor ved forårsmødet og efterfølgende generalforsamling, der afholdes torsdag d 20. april i Domus Medica. Programmet kommer i næste medlemsblad. Der vil blive rig anledning til frie foredrag, så "mark your calendars" og tilmeld et foredrag.

Bestyrelsen har i indeværende år modtaget ekstraordinært mange legatansøgninger og må derfor meddele, at det budgetterede beløb til dette formål i indeværende år er opbrugt. Vedrørende fremtidige legattildelinger vil vi prioritere an-

Christian - og et hus i baggrunden

søgere, som må forventes vanskeligt at kunne skaffe midler andetsteds fra samt ansøgninger, som vedrører aktiv kongresdeltagelse.

Siden det sidste medlemsblad udkom, har jeg deltaget i Det Australske Ultralydselskabs årsmøde, ASUM 2004 i Sydney 23. til

Sydney Harbour Bridge set fra Operahuset

26. september. Der var cirka 650 deltagere, og mødet var yderst velorganiseret med højt fagligt indhold.

Herudover var det en oplevelse ud over det sædvanlige at gå rundt i Sydneys gader med hovedet pegende mod syd og indsnuse den særprægede multietniske atmosfære, der præger det moderne Australien. Landet, hvis population er vokset fra cirka 8 millioner i begyndelsen af tresserne til i dag cirka 20 millioner ikke på grund af en "mange børn politik" men derimod en meget aktiv pro-indvandrer politik, har en helt speciel sjæl, som det var ganske befriende for en forkælet dansker at opleve. Utzons Sydney Opera House var dog i særklasse den mest uforglemmelige oplevelse. Bygningsværket er

Indvendig var omgivelserne mere ordinære. Der er visse hensyn at tage til udformningen af en koncertsal, som begrænser kreativiteten, og så er det for øvrigt heller ikke Jørgen Utzon, der har stået for denne del. Til trods for at klassisk musik ikke er min største passion, var Mahlers 5. symfoni en flot oplevelse, og alt i alt forlod man Operahuset med en rigtig god følelse af stolthed over at være dansker.

Jeg havde 2 foredrag ved kongressen. Kun det ene stod i programmet. En plenum lecture med titlen "Doppler applications in Urology and Nephrology". Min anden præsentation blev afholdt i en lille sluttet kreds bestående af ASUM's BoD og omhandlede mit egentlige anliggende med at deltage i ASUM 2004. Inspireret af forårets royale bryllup kontaktede jeg i maj ASUMs daværende præsident Glen McNally, som også er WFUMB Administrative Councillor, og foreslog ham, at vi udnyttede øjeblikkets fokus på australsk dansk samarbejde til etableringen af et formaliseret joint venture mellem vores to selskaber. Dette affødte et uformelt møde ved Euroson 2004 i Zagreb, hvori også deltog tidligere ASUM præsidi-

ASUM president Glen McNally, Chief Executive Officer (CEO) Caroline Hong, og Christian Nolsøe

imponerende i ordets sande betydning og alle dets afskygninger - dog mest udefra.

ASUM præsidentskifte ceremoni. Den afgangende og den nyvalgte præsident iklædes ig samurai-lignende klæder og danser krigsdans mens de på et tidspunkt slår hul på en tønde med Sake, som herefter udskænkes til alle. Måske er DUDSs traditioner lidt for stive og konforme?

dent og nuværende WFUMB Secretary Stan Barnett. Begge fandt idéen spæn-

dende og foreslog, at jeg skulle fremlægge den for ASUM's samlede bestyrelse ved årsmødet i Sydney. Det gjorde jeg så. En kort præsentation af Danmark, DUDS og mulighederne for ultralyd samarbejde. Efterfølgende uddybende spørgsmål og diskussion af indhold - og et nyt selskab ser ud til at have set dagens lys. Det er i denne forbindelse værd et værd at nævne at både DUDS og ASUM er blandt pionererne på verdensplan indenfor medicinsk anvendelse af ultralyd, og at Australien netop, som nævnt andet steds i bladet, har markeret dette ved udgivelse af et frimærke. Der har desuden historisk set altid været tætte forbindelser mellem dansk og australsk ultralyd, og der er faktisk to danskere på listen over æresmedlemmer af ASUM, nemlig Hans Henrik Holm og Søren Hancke.

Hovedingrediensen bliver etableringen af en udvekslingsaftale mellem DUDS og ASUM, som vil indebære at en yngre ultralydsforsker - læge/sonograf/PhD - vil få mulighed for et studieophold med indbygget forskningsprojekt af kortere varighed i det kontralaterale land. Herudover vil samarbejdet forhåbentligt medføre udveksling af ideer og erfaring på mange områder indenfor vores fag. Der er nedsat et mindre udvalg, som skal udfærdige det nødvendige papirarbejde. Danske deltagere bliver undertegnede samt formand for DUDSs kursusudvalg Michael Bachmann Nielsen. Den videre udvikling vil kunne følges i disse spalter.

Næste nummer af medlemsbladet udkommer i februar 2005. Jeg vil derfor

slutteligt benytte lejligheden til at takke alle medlemmerne for deres indsats i ultralyd henseende i indeværende år, og ønske god jul og godt nytår, når den tid kommer.

En speciel tak til Michael for at have realiseret et længe næret ønske og iklædt det blad, du sidder med i hånden, moderne tøj. Flot layout og stort oplag alene er imidlertid som et rungende malm eller en klingende bjælde - en tyk skal uden indhold. Jeg vil derfor opfordre alle til at følge eksemplet, der kan nydes i nærværende blad og indsende tanker og debatoplæg til redaktøren.

C.N.

8. Kursus i Muskuloskeletal Ultralyd

7.-8. februar 2005

Skejby Sygehus

Godkendt af DUDS (12 CME point). Kurset svt EFSUMB level 1 i muskuloskeletal ultralyd.

Kursusledelse: Overlægerne Lars Bolvig, Ulrich Fredberg og Ole Schifter Rasmussen.

Pris: Kr. 2.900,00 dækker kursusdeltagelse samt kaffe og fortæring under mødet. Deltagere sørger selv for overnatning. Desuden tilbydes 1 års gratis medlemskab af DUDS for ikke-medlemmer.

Tilmelding: Skriftligt pr. e-mail: heidi.bjerre@santax.net eller fax 7013 3022. Program om emner og forelæsere kan rekvireres ved kursussekretæren.

Tilmeldingsfrist: 17. januar 2005

Se flere detaljer i septemberudgaven af medlemsbladet. Bladet kan downloades i pdf-format fra hjemmesiden - duds.dk

WFUMB - EFSUMB - ASUM - MASU osv

Michael Bachmann Nielsen

Om kort tid begynder "kampen" om at blive værtsland for EUROSON-kongressen i 2009 eller WFUMB-kongressen i 2012.

I det følgende vil jeg derfor kort prøve at gennemgå opbygningen af WFUMB og EFSUMB og deres indbyrdes relationer. Når der under hvert selskab er anført medlemsantallet stammer oplysningerne fra www.wfumb.org og www.efsumb.org - dog skal man være opmærksom på at disse tal ikke er helt korrekte, idet det hvert enkelt lands medlemsantal næppe indberettes til moderorganisationen mere end en gang årligt, og således vil der være et efterslæb i forholdet til enhver tid aktuelle tal. Sådan er det i hvert fald tilfældet for DUDS.

EFSUMB - European Federation of Societies for Ultrasound in Medicine and Biology 17.568 medlemmer

DUDS er et af 26 medlemslande (hvis man kan sige sådan). De øvrige er per september 2004: Belgien, Bulgarien, England, Finland, Frankrig, Grækenland, Holland, Israel, Italien, Kroatien, Letland, Norge, Polen, Portugal, Rumænien, Rusland, Slovakiet, Slovenien, Spanien, Sverige, Schweiz, Tjekkiet, Tyskland, Ungarn, Østrig. Man bemærker i øvrigt, at der er et par lande man pga deres beliggenhed ikke umiddelbart ville have tænkt på i europæisk sammenhæng. Kun et nationalt selskab kan optages for hvert land.

Hvert nationalt ultralydselskab udpeger en delegeret, som mødes med bestyrelsen hvert år i forbindelse med den euro-

pæiske ultralydkongres (EUROSON). DUDS betaler et kontingent på 8 Euro per medlem til EFSUMB.

WFUMB - World Federation for Ultrasound in Medicine and Biology 49.591 medlemmer.

Dette er verdensorganisationen bestående af sammenslutningerne af:

EFSUMB - vores europæiske moderselskab. 16.198 iflg WFUMB's hjemmeside, se dog ovenfor.

AFSUMB - Asian Federation of Societies for Ultrasound in Medicine and Biology. 15.487 medlemmer fra 12 asiatiske lande.

AIUM - American Institute of Ultrasound in Medicine. 8.383 medlemmer fra USA og Canada

MASU - Mediterranean and African Society for Ultrasound. 932 medlemmer

ASUM - Australasian Society for Ultrasound in Medicine. Medlemmer fra Australien og New Zealand. 2.531 medlemmer.

FLAUS - Latin-American Federation of Societies for Ultrasound in Medicine and Biology. 6.070 medlemmer i Mellem- og Sydamerika

EFSUMB betaler et kontingent til WFUMB

på 1,5 USD per medlem. EFSUMB er repræsenteret i bestyrelsen og udvalg og det samme er de andre 5 organisationer.

WFUMB udgiver medlemsbladet ECHOES som også udsendes til DUDS medlemmer. Søren Hancke er redaktør for ECHOES.

WFUMB holder en verdenskongres hvert 3. år, kongressen betegnes ofte WFUMB kongressen. EUROSON kongressen, som ellers holdes hvert år, afholdes ikke hvis WFUMB-kongressen er i Europa (dette var sidst tilfældet i 2000 i Firenze). Verdenskongressen er for værtslandet en attraktiv kongres, som trækker flere tusinde deltagere. København var som bekendt vært i 1991, og en stor del af DUDS's aktuelle formue stammer fra overskuddet fra den kongres.

Verdenskongressen går på omgang mellem de 6 store sammenslutninger AIUM, EFSUMB, AFSUMB, MASU, og FLAUS ASUM. Dog ikke sådan at der er en fast rækkefølge og så vidt jeg ved har MASU ikke været vært for en kongres endnu.

Når det nu er spændende at kende medspillerne og reglerne er det fordi at der i forbindelse med EUROSON 2005 skal tages stilling til hvem der skal være EFSUMB's kandidat til verdenskongressen i 2012.

Da man i 2003 i WFUMB skulle tage stilling til 2009 verdenskongressen stod valget imellem ASUM's bud Sydney og EFSUMB's bud Edinburgh. Som bekendt vandt Sydney. Hvis man ser på beliggenheden af de seneste verdenskongresser er de som følger:

1988 Washington (AIUM)
1991 København (EFSUMB)
1994 Sapporo (AFSUMB)
1997 Buenos Aires (FLAUS)
2000 Firenze (EFSUMB)

2003 Montreal (AIUM)

2006 Seoul (AFSUMB)

2009 Sydney (ASUM)

Som det nævnes ovenfor er der ikke nogen fast rækkefølge (eller speciel retfærdighed kunne man måske sige) i fordelingen af verdenskongresserne.

EFSUMB håber formentlig på at de har en stor chance for at få verdenskongressen til Europa i 2012. Det bliver spændende at se hvem der bliver EFSUMBs kandidat. DUDS bestyrelse vil gerne give et bud på kongressen som vi tidligere har vist vi

Edinburgh - her med byens vartegn Edinburgh Castle - var værtsby for en vellykket EUROSON-kongres i 2001

kan håndtere, men hvis Edinburgh beslutter sig for at kandidere igen er det formentlig givet at det engelske selskab på ny bliver EFSUMB's kandidat. Mere om dette i kommende numre af medlemsbladet.

DUDS har 30-års jubilæum i år. På hjemmesiden kan læses et festskrift fra 1984 om selskabets start, ligesom tidligere bestyrelser kan ses.

Og nu lidt om et frimærke....

Følgende er taget fra www.auspost.com.au i anledning af, at der er udgivet et "frimærke med ultralyd" som led i en serie med Australian Innovations. De 5 innovations er: Black Box Flight Recorder 1961, Ultrasound Imaging 1976, Racecam TV Sport Coverage 1979, Baby Safety Capsule 1984, Polymer Banknotes 1988.

"Over the last century there have been many Australian innovations in different fields of endeavour. Some are now icons of Australian life: the surf lifesaving reel; the utility vehicle; the automatic totalisator; the rotary clothes-line; and the rotary lawn mower. There have also been great innovations in medicine: spider antivenins; microsurgery techniques; IVF embryo freezing; and the flu vaccine.

These stamps use the featured innovations to illustrate and celebrate the spirit and culture of Australian innovation. These five may not be Australia's best known innovations, but they are part of every day life, not just in Australia but around the world.

Ultrasound Imaging 1976

In the 1960s it was known that X-rays could damage unborn babies and that it would be safer to produce images using ultrasound. But images produced from ultrasound were not clear enough to be useful. George Kossoff and colleagues at the Ultrasonics Institute (then part of the Commonwealth Health Department, later transferred to the CSIRO) pioneered the use of ultrasound in medical diagnosis. They made a technical breakthrough called 'grey scale imaging', which enabled them to produce images of much greater clarity and detail. It was an important step leading to the widespread adoption of ultrasound throughout the world."

Modtagere af DUDS rejselegater bedes indsende et kort rejserreferat til medlemsbladet

Bestyrelsen per 1. Juni 2004

Formand 2004-2006

Overlæge, ph.d. Christian Nolsøe

Røntgen og Ultralyd

Frederikssundsvej 80B

2400 København NV

Tlf. 38 86 34 20

formand@duds.dk

Næstformand 2004-2006

Overlæge Lars Bolvig

Radiologisk afdeling

Århus Sygehus

Tage-Hansens Gade 2

naestformand@duds.dk

Kasserer 2002-2006

1. Reserverlæge, ph.d., Jens Hillingsø

Kirurgisk afdeling C 2122

Rigshospitalet

Blegdamsvej 9 2100 København Ø.

kasserer@duds.dk

Sekretær 2003-2005

Sygeplejerske Vibeke Dabelsten

Røntgenafdelingen

Skejby Sygehus

Brendstrupgårdsvej 100

8200 Århus N

sekr@duds.dk

Opslagstavlen

DUDS har stadig et antal særtryk af Jørgen Jørgensens artikel "Ultralyddiagnostik i Danmark" som blev udsendt til medlemmerne tidligere i år.

Er der nye medlemmer, der ønsker at modtage dette, så send kontakt medlemsblad@duds.dk så sender vi et eksemplar

Sæt kryds i kalenderen allerede nu for
onsdag den 20. april 2005 kl 9-17

planlægger DUDS forårsmøde og generalforsamling i
Domus Medica, København.

EFSUMB's publikationskomité er til møde i København
dagen før, og holder den 20. april foredrag ved DUDS's
forårsmøde.

Her er chancen for at møde nogle ultralydkolleger fra
udlandet som ellers sjældent ses på vore breddegrader:
David Pilling (UK), Michel Claudon (Frankrig) og Lucas
Greiner (Tyskland).

Flere detaljer i næste medlemsblad, eller hold øje med
hjemmesiden.

Der planlægges frie foredrag til forårsmødet i Domus Medica.
Hvad vil du fortælle os andre om?

Skriv til f2005@duds.dk

Nyt fra EFSUMB

Michael Bachmann Nielsen

Bestyrelsen i EFSUMB (Executive Bureau) mødes ved samtlige Euroson kongresser med de delegerede fra medlemslandene (Board of Directors and Delegates). I møderne deltager desuden kongrespræsidenterne for de kommende Euroson-kongresser som observatører.

I juni 2004 afholdes det seneste møde i Zagreb i forbindelse med den 16. Euroson kongres. Møderne benyttes bl.a. til at vælge værtslande til kommende kongresser, samt hvert tredje år til at valg til bestyrelsen og udvalg. Selve referatet fylder 10 sider, så det skal jeg skåne jer for at trykke i bladet, men interesserede kan læse det på hjemmesiden:

www.duds.dk/scan/bod_zagreb.doc

Ved mødet blev det lettiske selskab med 129 medlemmer optaget i EFSUMB.

Der var stor tilfredshed med Euroson-kongressen i København 2003 og følgende blev noteret i referatet:

EUROSON 2003 - Copenhagen, Denmark: A report and Financial accounts were presented to the BoD by Prof Michael Bachmann Nielsen (MBN). (appendix 11) The BoD discussed that the ExB should look into the IBUS courses which are held during a Euroson Congress, especially considering that the IBUS courses are now a part of the EUROSON School. An amount equal to 20% of the final surplus of 24,232 EUROS will be transferred to EFSUMB. The BoD accepted the report and accounts. The ExB and BoD sincerely thanked MBN and his congress organising Committee for all the hard work and dedication to the organisation of EUROSON 2003. MBN reciprocated and informed the BoD that the Danish Ultrasound Society was considering preparing a bid to

I baggrunden Hotel Opera i Zagreb hvor den 16. Euroson kongres blev holdt i juni 2004

Zagreb 2004

Zagreb 2004

hold another EUROSON Congress maybe during 2009/2010.

Af det samlede overskud for kongressen i København modtog DUDS ca 50.000 kr.

DUDS's 1. kursus i avanceret reumatologisk ultralyd

17. – 19. november 2004

Frederiksberg Hospital,
Reumatologisk Klinik H, vej 6
indgang 5

Formål: At give specifik
reumatologisk orienteret
undervisning i ultralyds-

diagnostik til diagnostikere allerede beskæftigede med denne disciplin.

Kursusledelse: Lene Terslev og Søren Torp-Pedersen

Udenlandsk gæsteforelæser: Eugene McNally, Consultant Radiologist, Nuffield Orthopedic Center, Oxford

Se flere oplysninger i medlemsbladet for august eller på duds.dk

DUDS's 11. Kursus i teoretisk og praktisk ultralydskanning for klinikere

4. marts 2005 kl 8.00 - 17.30

Rigshospitalet, kir. afd. C 2122

Mål: Kursisten skal kunne anvende ultralyd til akut diagnostik og differentialdiagnostik ved cholecystolithiasis, cholecystitis, hydronefrose, aortaektoi eller aorta aneurisme, fri intraabdominal væske.

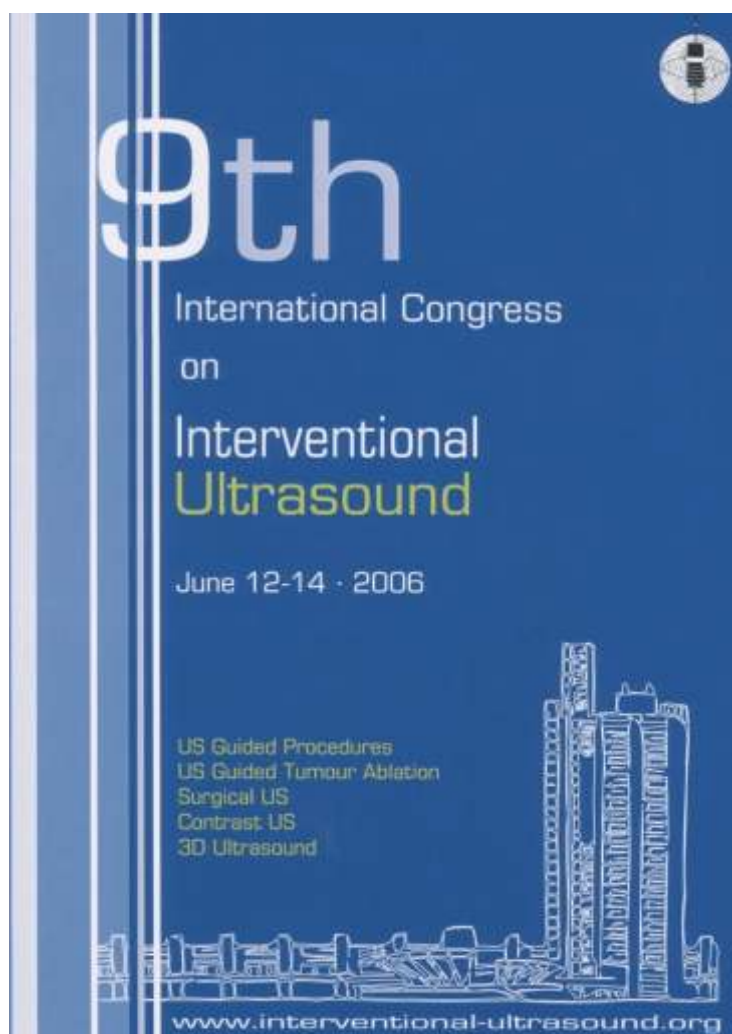

Form: 1 dags kursus indeholdende grundlæggende teori og praktiske øvelser efterfulgt af en klinisk specialerelateret del med patient cases, der ligeledes er inddelt i en teoretisk og praktisk del.

Indhold : Grundlæggende del: Betjening af apparatur; Anvendelse af forskellige transducere; Ultralydbølger; Ultralydterminologi; Genkende og identificere lever, galdeblære, aorta abdominalis, overfladiske kar, nyrer, blære og milt. Specialerelateret klinisk del: omfatter det teoretiske grundlag for at kunne gennemføre nedenstående i praksis: påvise fri væske i peritoneum og kende teori bag "Focused Assessment Sonography in Trauma (FAST)" ved traumer; anvende FAST i trauma-algoritmen; påvise galdeblæresten, vægfortykkelse ved cholecystitis, hydronefrose, aortaaneurisme; måling af residualurin. - Kursus afsluttes med tentamen. Der udstedes kursusbevis for gennemførelse af den teoretiske kursusdag. Herudover udfærdiges der efterfølgende et udvidet kursusbevis for den praktiske del ved indsendelse af billeddokumentation for at have ultralydskannet 20 patienter med et af følgende patologiske fund: cholecystolithiasis, cholecystitis, hydronefrose, aortaektoi eller aorta aneurisme, fri intraabdominal væske.

Kursusafgift og tilmeldning: Kr 2.300. Tilmeldning til kursus@duds.dk Fortæring (frokost, kaffe, frugt/kage) er inkluderet.

Kursister der ikke er medlemmer af DUDS tilbydes gratis medlemsskab i resten af 2005

2004

Kommende DUDS kurser

29.-30. oktober og 12.-13. november. Kursus i basal reumatologisk ultralyd (sponsoreret af Wyeth). Falkonercentret, Frederiksberg. Svt EFSUMB level 1. Kursusledelse Søren Torp-Pedersen og Lene Terslev. Hvert kursus er for 16 deltagere og begge kurser er overtegnede. Nye kurser planlægges cirka marts-april 2005. (12 CME-point)

17.-19. november 2004. DUDS's 1. Kursus i avanceret reumatologisk ultralyd. Parker Institutet, Frederiksberg hospital. Svt EFSUMB level 2. Forudsætter gennemført kursus i muskuloskeletal ultralyd. Se detaljer andetsteds i dette medlemsblad. (18 CME point)

2005

20.-21. januar 2005. DUDS's 14. Efteruddannelseskursus i almen ultralyddiagnostik - "Schæffergårdskurset". Kursusledelse Charlotte Strandberg og Michael Bachmann Nielsen. Se programmet andetsteds i dette medlemsblad. EFSUMB level 2. (12 CME point)

4. marts 2005. 11. Kursus i teoretisk og praktisk ultralydskanning for klinikere. Rigshospitalet. EFSUMB level 1. (6 CME point)

April 2005. Kursus i ultralydskanning af galdeveje. 1-dages kursus. København. EFSUMB level 2. Forudsætter gennemført basalt ultralydkursus. Kurset har tidl. været annonceret til januar, men har desværre måttet flyttes. (6 CME point)

20. april 2005, kl. 9 -17. Forårsmøde og generalforsamling. Domus Medica, København. Udenlandske foredragsholdere: David Pilling (UK), Lucas greiner (Tyskland), Michel Claudon (Frankrig), suppleret med danske foredragsholdere. Flere detaljer kommer i næste medlemsblad.

25.-27. maj 2005 Muskuloskeletal ultralydkursus i København. Kursusledelse Michel Court-Payen, Ole Schifter, Per Hölmich. EFSUMB level 1. (18 CME point).

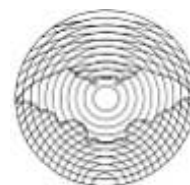
6.-8. juni 2005. Basiskursus i ultralyd. Herlev Amtssygehus. EFSUMB level 1. (18 CME point).

Næste Doppler kursus bliver i uge 42 2005. Nærmere information følger. Kursusledelse Christian Nolsøe og Torben Lorentzen. EFSUMB level 2. (12 CME point)

Oktober 2005. Efterårsmøde. Århus.

Efterår 2005. Kursus i interventionel muskuloskeletal ultralyd. København. Kursusledelse Michel Court-Payen. Svt EFSUMB's level 2. Forudsætter gennemført basalt ultralydkursus.

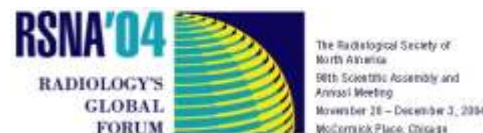
12.-14. Juni 2006. 9th International Congress on Interventional Ultrasound, arrangeret af Herlev Hospital og DUDS

Andre kurser/kongresser

25.-26. November 2004. Årsmøde. Dansk Kirurgisk Selskab.
www.kirurgisk-selskab.dk

28. nov. - 3. dec 2004. RSNA - Radiological Society of North America, 90th Scientific Assembly and Annual Meeting, Chicago, USA www.rsna.org

RSNA holdes hvert år i Chicago - 50.000 deltagere - bør opleves !!!

8. - 10. december 2004. British Medical Ultrasound Society Annual Scientific Meeting - BMUS 2004. Manchester www.bmus.org

4. - 8. Marts 2005. European Congress of Radiology - ECR. Wien. Østrig www.ecr.org

5. - 6. Marts 2005. The Practical Ultrasound Course, Formerly the Kings Basic Course, suitable for CME credits. Price £375. Venue: Oxted, Surrey, UK. Two days intensive supervised hands-on training in all aspects of transabdominal practical obstetric ultrasound from late first trimester to term using state-of-the-art-equipment. Provides a 'taster' for those with limited or no experience. More experienced individuals can improve and develop their technique. For course content and application form visit the website: www.uscan.freemove.co.uk

BMUS - ca
1.500 deltagere

14.-15. April 2005. Generalfors. og E-kursus, Dansk Radiologisk Selskab. Kbh. www.drs.dk

28. - 31. maj 2005 ESGAR 2005 - European Society of Gastrointestinal and Abdominal Radiology. 16th Annual Meeting and Postgraduate Course. Firenze. www.esgar.org

19. - 22. juni 2005. American Institute of Ultrasound in Medicine - Annual Convention. Orlando, FL. www.aium.org

25. - 29. september 2005. 15th World Congress on Ultrasound in Obstetrics and Gynaecology. Vancouver, Canada. www.isuog.org

29. sept - 2 okt. 2005. ASUM 2005. 35th Annual Scientific Meeting, Adelaide, Australien www.asum.com.au

Kommende EUROSON kongresser

Euroson 2005 - 25.- 28. september 2005
 Geneve, Schweiz - www.euroson2005.org
 Beskrevet i medlemsblad 2-2004

Euroson 2006 - 15. - 19. september 2006
 Bologna, Italien

Euroson 2007 - Leipzig, Tyskland

Euroson 2008 - Timisoara, Rumænien

Kommende WFUMB kongresser

WFUMB 2006 -
 28. maj - 1. juni
 2006, Seoul, Syd-
 Korea

WFUMB 2009 - 5. - 9. sep-
 tember 2009. Sydney,
 Australien
www.asum.com.au

Læserbrev / debatindlæg

Det nye medlemsblad er både flot og indbydende, bravo Michael! Når jeg ser på bladets mange artikler og kursusannoncer, er der en påfaldende mangel på sproglig stringens hvad angår vores modalitet (ultralyd) og afledninger heraf. Kunne DUDS ikke udstikke et par rekommandationer? Hermed et par sproglige betragtninger, som kunne inspirere til dette.

Skanning eller scanning. Den sidste form er nu også tilladt, men jeg foretrækker den første, som virker mest dansk.

Ultralydskanning eller ultralydsskanning.
Ultralydafdeling eller ultralydsafdeling.
Ultralyddiagnostik eller ultralydsdiagnostik.
For få år siden var kun den sidste form tilladt i lighed med overlydsfly. Flere læger klagede dog til Dansk Sprognævn, og den første form blev derfor (også) tilladt. På Herlev er jeg vokset op med den første form, som jeg derfor foretrækker.

UL skanning eller UL-skanning. Kun den sidste form er tilladt, idet ordforbindelsen ultralydskanning skrives i eet ord.

Ultralyd-kursus. Dur ikke, bindestregen er overflødig.

UL-skanning eller ul-skanning. Kun meget almindelige forkortelser kan skrives med småt fx dvd og tv. Den første form må derfor foretrækkes.

Sammensætninger med Doppler (efter den østrigske fysiker Christian Andreas Doppler) kan være problematiske af 2 årsager.
Dopplerkursus eller dopplerkursus. Dansk Sprognævn giver faktisk frit valg i lighed med nobelprismodtager og Nobelprismodtager samt mozartkugler og Mozartkugler (sidstnævnte er et choko-

ladeprodukt, hvis nogen skulle være i tvivl!). Jeg foretrækker det store begyndelsesbogstav, idet ordet dopplerkursus ser forkert ud for mig.
Næste problem: Doppler kursus eller Doppler-kursus eller Dopplerkursus. Den første form er ikke tilladt, idet sammensætningen skal skrives i eet ord ifølge Dansk Sprognævns retsskrivningsregler § 18 (1). Den sidste form er nok mest korrekt, idet bindestregen (i denne sammenhæng) kun kan forsvares, hvis den bløder op for sammensætninger med usædvanlige eller svært læselige ord- og bogstavsammenstød (§ 63 (8)) som fx Doppler-ultralyddiagnostik.

Er der mon kommentarer fra andre DUDS-medlemmer?

Med venlig hilsen

Torben Lorentzen

DUDS er det 7. største af de i alt 26 ultralydselskaber der er medlemmer af EFSUMB.

DUDS har oktober 2004 sendt en opdatering af medlemsdatabasen til EFSUMB og Thieme, så forhåbentlig skulle alle medlemmer få næste nummer af *Ultraschall in der Medizin*.

I et af de næste numre vil det blive gennemgået hvordan man får online adgang til artiklerne i *Ultraschall in der Medizin* via www.thieme-connect.de
Hertil skal bruges abonnementsnummeret som står på adressesedlen, gem derfor denne når næste nummer af *Ultraschall* kommer

I marts 2004 forsvarede et af Dansk Ultralyddiagnostisk Selskabs medlemmer, Jonas Eiberg, sin ph.d.-afhandling ved Københavns Universitet. DUDS ønsker tillykke med det fine arbejde og bringer her autoreferatet af afhandlingen efter aftale med Jonas.

Jonas Eiberg og hans maskiner

Ultralyddiagnostik af underekstremitetsiskæmi

Jonas Eiberg

Ph.d.-afhandlingen udgår fra Karkirurgisk Klinik, H:S Rigshospitalet og er baseret på fire originale arbejder.

Undersøgelsens overordnede formål var at undersøge Doppler-ultralyd som den primære diagnostiske undersøgelse af patienter med underekstremitetsiskæmi, specielt med henblik på at kortlægge mulighederne for revaskularisering, kirurgisk eller endovaskulært.

Undersøgelsen viser, at Doppler-ultralyd af de suprapopliteale segmenter kan implementeres i den daglige karkirurgiske diagnostik af UE-iskæmi, ligesom sygeplejersker og læger kan oplæres i denne metodologi. Ultralyddiagnostik af krurale og pedale segmenter kræver derimod betydelig rutine, og må derfor holdes på relativt få »hænder«. Ved sammenligning mellem arteriografi og Doppler-ultralyd, fandtes både god overensstemmelse og reproducerbarhed.

Desuden har Doppler-ultralyd i nogle tilfælde kunnet supplere arteriografien ved at påvise åbne cruskar - cruskar som arteriografien

ikke kunne visualisere, hvorved enkelte patienter har undgået amputation.

Ultralydkontraststof kan forbedre den diagnostiske værdi af Doppler-ultralyd ved visualisering af særligt vanskelige arterielle segmenter.

I forbindelse med studiet, er en »screenings-test« af det aorto-iliakale segment udviklet. Metoden er fundet både præcis ved sammenligning med arteriografi, ligesom metoden er fundet let at lære for en ultralyd-uerfaren karkirurg.

Konklusion: Doppler-ultralyd af UE-iskæmi er en noninvasiv, pålidelig og reproducerbar metode som kan supplere og eventuelt erstatte arteriografi forud for arterielle rekonstruktioner. Metoden kræver dog rutineret personale, specielt til diagnostik af arterier på underben og fod.

Forf.s adresse: Jacob Bulls Allé 94A, DK-2860 Søborg. E-mail: jonas@eiberg.org

Forsvaret fandt sted den 23. marts 2004, kl. 14.00, Auditorium A, Teilumbygningen, Frederik V's Vej 11, København.

Bedømmere: Michael Bachmann Nielsen, Henrik Sillesen og Peter Rørdam.

Vejleder: Torben V. Schroeder.

Nyt fra Dreiländertreffen og Ultraschall in der Medizin

Michael Bachmann Nielsen

Årets Dreiländertreffen blev holdt 6.-9. oktober i Hannover og var som vanligt et meget velbesøgt møde med langt over 1.000 deltagere. Der var 10 parallel sessioner i det meget store Hannover Congress Centrum. Mødet holdes hvert år på skift i Tyskland, Østrig og Schweiz - deraf navnet Dreiländertreffen. Kongresssproget er tysk, dog med enkelte sessioner på engelsk, selv om jeg ikke tror der var ret mange ikke-tysktalende til mødet.

Hannover Congress Centrum med den imponerende kuppel. Den største sal kuppelsalen kan indeholde langt over 1.000 tilskuere.

Under Dreiländertreffen afholdtes et uformelt møde (på tysk: "amikale Runde") mellem udgiveren af Ultraschall, Thieme, og editors samt editorial board. Da DUDS abonnerer kollektivt på tidsskriftet har vi 2 repræsentanter i editorial board, Steen Karstrup og undertegnede.

Jeg var til stede til det uformelle møde,

som blev holdt på tysk. Jeg talte dog engelsk når jeg skulle sige noget, men de øvrige omkring bordet var glade

for fortsat at kunne tale tysk. Det var ikke svært at forstå hvad de sagde.

I seneste nummer af Ultraschall in der Medizin (5-2004) var der nogle fejl, som der ville blive strammet op om. Således manglede den engelske tekst et par steder. Der var desværre kun 1 engelsksproget artikel klar til dette nummer, men Karl-Heinz Seitz, som er en af editors, mente at man ville gå i gang med at arrangere oversættelse af tysk-sprogede artikler til engelsk, således at der kommer til at være flere og flere artikler på engelsk. Jeg fik bestemt det indtryk at man ville gøre meget for at få bladet til med tiden at blive helt engelsk-sproget. Som forbillede nævnte de Endoscopy, som startede som tysk-sproget og som nu er et anset engelsk-sproget tidsskrift.

Foredragssal ved Dreiländertreffen 2004

I Ultraschall in der Medizin skal abstract og billedtekster være på engelsk og tysk. Det er nu indført i manuskriptvejledningen at tidsskriftet selv klarer oversættelse fra engelsk til tysk hvis ikke forfatterne mestrer det tyske sprog. I øjeblikket er tabellerne i de tysk-sprogede artikler kun på tysk, det vil blive ændret så andre også har en chance for at forstå tabellerne.

Ultraschall har nu over 11.000 abonnenter. Udover DUDS abonnerer ultralydsskaberne i Tyskland, Østrig, Schweiz, Norge og Letland også kollektivt. Impact

Hovedindgangen med betegnelsen HCC. For de af DUDS medlemmer, der skanner lever giver betegnelsen HCC en anderledes association

factor for tidsskriftet er steget gennem årene og er i 2003 1,473 hvilket er flot.

Formentlig i 2005 vil tidsskriftet indføre et online submission and reviewing system. I øjeblikket vurderes hvilket system der skal vælges.

Ved kongressen fandt jeg også en interessant udstilling fra det tyske ultralydmuseum. Jeg har siden be-

søgt deres internet side, men den er desværre ikke særlig spændende. Der er dog flere lærerige posters hvoraf en er vist på denne side. Resten kan findes på

<http://www.degum.de/degum/Home/Links/Ultrasonmuseum/Poster.htm>

A-Scan

Normales Echoencephalogramm.
Der Schallimpuls verläuft von links nach rechts.
I = Eintrittscho
E = Austrittscho
M = Mittelscho

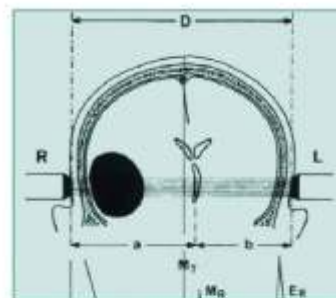
Das A-Scan-Verfahren stand am Beginn der Ultraschall-diagnostik. Ein piezoelektrischer Kristall sendet periodisch mit einer Frequenz von 0,3 bis 10 kHz Impulse für die Dauer von ca. 1 ms aus.

Mit jedem Schallimpuls wird auf dem Bildschirm eine Zeitlinie geschrieben, die den Laufweg darstellt. In den Sendepausen werden die von akustischen Grenzflächen reflektierten Echos empfangen und als Echozacken (Amplituden) abgebildet.

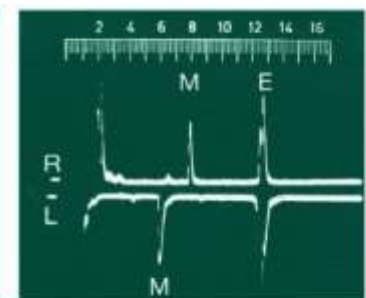
Dieses Verfahren ging zunächst als Echolot etwa 1912 in die Schifffahrt ein und wurde in den dreißiger Jahren zur zerstörungsfreien Materialprüfung genutzt.

1949 wurde es durch G. Ludwig (Pennsylvania) in die Medizin eingeführt und bekam unter der Bezeichnung »A-Scan« große Bedeutung in der Echoencephalographie, die noch bis in die achtziger Jahre durchgeführt wurde.

Im Laufe der Entwicklung wurde diese Art der Signalverarbeitung wegen der fehlenden anatomischen Orientierungsmöglichkeiten durch das »B-Scan-Verfahren« abgelöst.

Der rechtsseitige Hirntumor verlagert das Mittelscho nach links, so dass es nicht mehr mittelmäßig ist.

Sitzungen der Sektionen der DEGUM

Sektion	Datum	Zeit	Raum/Saal
Chirurgie	6.10.2004	17.00 - 18.00	Konferenzraum 11/13
Gynäkologie - Geburtshilfe	9.10.2004	08.30 - 10.00	Niedersachsenhalle B
Innere Medizin	6.10.2004	17.00 - 18.00	Bonatz Saal
Kopf-Hals	8.10.2004	14.30 - 15.30	Konferenzraum 8/10
Naturwissenschaft und Technik	7.10.2004	16.30 - 17.30	Konferenzraum 7/9
Neurochirurgie	9.10.2004	08.30 - 09.30	Konferenzraum 12/14
Neurologie	9.10.2004	14.00 - 15.00	Konferenzraum 25
Ophthalmologie	8.10.2004	13.30 - 14.30	Konferenzraum 12/14
Podiatrie	7.10.2004	17.00 - 18.00	Konferenzraum 11/13
Radiologie	6.10.2004	17.00 - 18.00	Konferenzraum 8/10
Urologie	6.10.2004	10.00 - 11.30	Konferenzraum 8/10
Veterinärmedizin	8.10.2004	13.30 - 14.30	Konferenzraum 24/26

Sitzungen der Arbeitskreise der DEGUM

Sektion	Datum	Zeit	Raum/Saal
Allgemeinmedizin	7.10.2004	17.30 - 19.00	Bonatzsaal
Fetale Echokardiographie	7.10.2004	17.15 - 18.45	Roter Saal
Gefäßdiagnostik	6.10.2004	11.30 - 13.00	Blauer Saal
Hochfrequenzsonographie	8.10.2004	15.30 - 16.30	Konferenzraum 12/14
Kardiologie	6.10.2004	11.30 - 13.00	Konferenzraum 25
Mammasonographie	6.10.2004	11.30 - 13.00	Konferenzraum 12/14
Stütz- und Bewegungsorgane	9.10.2004	11.00 - 12.00	Konferenzraum 25
Thoraxsonographie	6.10.2004	11.30 - 13.00	Konferenzraum 11/13
Ultraschallsysteme	7.10.2004	16.00 - 17.30	Bonatz Saal

Det tyske ultralydselskab - DEGUM - er kæmpestort med 6.300 medlemmer. Det er opdelt i flere underselskaber, hvoraf gynækologi/obstetrik er det største med 3.000 medlemmer. Desuden er der et antal arbejdsgrupper, hvor medlemmerne kan være del af en eller flere af disse.

For at illustrere DEGUMs størrelse har jeg kopieret en oversigt over hvilke generalforsamlinger og møder, der holdtes under kongressen.

Billeder fra Basiskurset august 2004

Den 23.-25. august afholdt DUDS sit 34. Basiskursus i ultralyd. Kurset var fuldttegnet med 70 kursister. Medlemsbladet bringer her udvalgte billeder fra kurset, men på DUDS hjemmeside duds.dk kan du se i alt 35 billeder.

Kursusledelsen

Næste basiskursus holdes 6.-8. juni 2005.

Ønskes et kursus i skanning af akutte abdominale tilstande som galdesten, fri væske, hydronefrose og aortaaneurisme afholder DUDS sit 11. kursus i teoretisk og praktisk ultralydskanning for klinikere 4. marts 2005.

14. Efteruddannelseskursus i Almen Ultralyddiagnostik "Schæffergårdskurset"

20.-21. Januar 2005

Årets hovedemner: Pancreas, urologi incl kontraststofundersøgelser, bevægeapparat spec. skulder incl. praktiske opgaver, galdeveje

Desuden stor apparaturudstilling, samt posterkonkurrence: gæt flest rigtige og vind et rejselegat på 3.000 kr

Kurset giver CME-point efter DRS regler, dvs 12 CME-point

Kurset afholdes på Schæffergården, Jægersborg Allé 166. www.schaeffergaarden.dk

Årets udenlandske gæsteforelæsere:

Professor William R. Lees. Department of Medical Imaging, Middlesex Hospital, London. Bill Lees er en meget benyttet underviser, senest kunne han opleves ved ESGAR i juni i Geneve.

Jean-Michel Correas, Service de Radiologie et Hépatologie Adulte, Hôpital Necker, Paris. Jean-Michel er ligeledes en meget benyttet underviser, han kommer direkte fra et møde i Rotterdam for at undervise på Schæffergården.

Kursusafgift: Kr 2.600 uden indkvartering og 3.250 kr for internat. (Priser er incl. fortæring og kursusmappe)

Tilmelding: Skriftlig tilmelding, som er bindende, sendes til kursussekretæren Maj-Britt Frigast, radiologisk klinik X2023, Rigshospitalet, Blegdamsvej 9, 2100 Kbh Ø eller kursus@duds.dk inden 15. december 2004. Ansøgere vil blive optaget i den rækkefølge de tilmelder sig.

Kursusledelse: Charlotte Strandberg og Michael Bachmann Nielsen

14. Efteruddannelseskursus i Almen Ultralyddiagnostik "Schæffergårdskurset"

Foreløbigt program

Torsdag den 20. januar

09.00 09.30 Registrering og kaffe

09.30 09.35 Velkomst og orientering,
Kursusledelsen

Muskuloskeletal

09.35 10.15 Skulderundersøgelse
Per Hölmich

10.25 11.10 UL skulder
Michel Court-Payen

11.20 12.00 UL ved tendinit og peritendinit
Søren Torp-Pedersen

12.00 13.15 Frokost

Pancreas

13.15 13.45 Ætiologi, behandling pancreas
primært pancreatitis
Allan Rasmussen

14.00 14.45 Pancreatitis
WR Lees (London)

15.00 15.30 Kaffe

15.30 16.15 Ultrasound of pancreatic cancer
WR Lees (London)

16.30 17.15 MR og CT af pancreas
Eva Fallentin

17.00 18.00 Poster og apparat udstilling

18.00 19.30 Middag

19.30 20.30 Konkurrence i muskuloskeletale
opgaver

20.30 22.00 Postergennemgang
*Charlotte Strandberg, Michael
Bachmann Nielsen, Beth Olsen,
Christian Nolsøe*

Fredag den 21. januar

07.30 08.00 Morgenmad (for internister)

Galdeblære

08.00 08.40 Ultralydvejledt drænage af galde-
blære ved akut cholecystit -
hvornår og hvordan
Pablo Vinicoff

08.40 09.10 Galdeblærepolypyper - og hvad så?
Beth Olsen

09.15 09.30 Kan og må klinikere foretage ultra-
lydskanning for galdesten og fri
væske
Michael Bachmann Nielsen

09.30 10.00 Gruppefoto og kaffe

Urologi

10.00 10.45 UL af rumopfyldende processer
Christian Nolsøe

10.45 11.15 CT urografi
Peter Myschetsky

11.30 12.00 Medicinske nyresygdomme.
Retningslinier for nyrebiopsi
Niels Juul

12.00 13.15 Frokost

13.15 14.15 Renal artery stenosis. diagnosis
and staging
Jean-Michel Correas (Paris)

14.15 15.00 Contrast enhanced
ultrasonography of the kidney:
current indications
Jean-Michel Correas (Paris)

15.15 15.45 UL af scrotum
Torben Lorentzen

15.45 16.00 Afslutning og præmier
Kursusledelsen

